

"Нуклеарни лоби је један од најјачих и најорганизованијих у свету, а показује се и као врло отпоран чак и на највеће политичке потресе. Тако рецимо имамо ситуацију да је Росатом без обзира на рат у Украјини и западне санкције Русији и даље глобално (све)присутан без озбиљних захтева да се ова компанија нађе на некаквој црној листи," пише Мирослав Паровић у ауторском тексту за Нова.рс

Текст преносимо у целости:

„Оваква ситуација не треба да чуди имајући у виду да је и током периода хладног рата трговина нуклеарним горивом ишла несметано, а у том погледу се посебно истицала Француска која од 1972. године има континуирану сарадњу са совјетском и потом са руском нуклеарном индустријом. Огроман новац, политичка робусност као и могућност отварања врата и утицаја на доносиоце одлука у Вашингтону, Бриселу, Москви и Пекингу били су више него добра препорука да се Александар Вучић по било коју цену приближи овом кругу моћи. И нажалост успео је у томе, пише др инж. Мирослав Паровић у свом ауторском тексту.

О томе сведочи својеврсни „блицкриг“ који је покренут са циљем измене законске регулативе којом је у Србији (још увек) забрањено да се граде нуклеарне електране и постројења за прераду и складиштење нуклеарног отпада. Такође, чак и пре формалног скидања постојећег мораторијума имамо ситуацију у којој је влада у техничком мандату усвојила меморандум који предвиђа могућност успостављања стратешког партнерства у сектору нуклеарне енергетике са главном француском електроенергетском компанијом ЕДФ. Иначе, овај документ је усвојен на личну Вучићеву иницијативу јер му је потребан званични документ са којим ће отићи на састанак са Емануелом Макроном.

Оно што се поставља као питање је шта ће бити кључни елементи тог стратешког партнерства? Власт недељама води агресивну кампању о томе да ћемо остати без струје и да су нам нуклеарне електране последња сламка спаса. Иде се толико далеко да смо из уста председника ове државе две пута чули бруталну лаж о томе да ћемо до 2050. године трошити чак четири пута више електричне енергије него што то чинимо данас и да због тога треба да градимо четири мала модуларна нуклеарна реактора снаге по 300MW.

Е сад, када би стварно била истина да ћемо у будућности трошити четири пута више електричне енергије него данас, онда нам ни ти мали нуклеарни реактори не би били од неке велике помоћи. Тако да је извесно да та, иначе нова и до сада комерцијално неупотребљивана технологија служи за махање пред народом на сличан начин како се маше са летећим аутомобилима или такси возилима без возача. Оно што је пак извесније је да ће се кључни преговори водити о томе да се у Србији граде подземна складишта за одлагање нуклеарног отпада.

У овим тзв. геолошким одлагалиштима на дубинама од 700 до 1000 метара планира се дуготрајно смештање огромне количине радиоактивног материјала насталог радом нуклеарних електрана током двадесетог и прве четвртине двадесет и првог века. Примера ради, Француска има 56 реактора и годишње производи око 2 килограма нуклеарног отпада по глави становника и тако деценијама уназад. Они немају дугорочну стратегију одлагања радиоактивних материјала већ се до сада све сводило на уговор са Росатомом по којем се истрошено гориво слало у руски тајни град Северск у Сибиру (који до 1992. није био званично ни на једној мапи нити је било ко без специјалне дозволе могао да уђе у њега).

Шема пословања је ишла тако да је званично истрошено гориво ишло у Русију како би

тамо било рециклирано и као такво поново коришћено у руским нуклеарним електранама, а заузврат су француске компаније куповале велику количину нуклеарног горива од Росатома. Последње овакве испоруке ишле су крајем 2021. године, а онда је избио рат у Украјини чиме је тај посао стао и Француска се нашла у дугорочном проблему јер не успева да на својој територији нигде убеди становништво да се у њиховом крају изграде геолошка одлагалишта. Последњи такав покушај се завршио физичким окршајем између мештана села Бруе и полиције, јер тамошњи сељаци нису хтели да се у њиховом атару прави подземно складиште. У сличном проблему је и Белгија која води прави дипломатски рат са Луксембургом јер се луксембуршке власти буне да белгијска геолошка одлагалишта буду у близини њихових граница.

Дакле, постоји реалан основ за сумњу да Вучић са Макроном преговара о томе да се у региону источне Србије, у делу где су јаме настале експлоатацијом бакра, граде геолошка одлагалишта за нуклеарни отпад. У читаву причу укључен је и руски нуклеарни лоби имајући у виду да и Росатом има интерес да учествује у том пројекту јер на тај начин остварује легалну могућност наставка пословања са француским компанијама. Французи сада више него раније имају потребу за куповином руског нуклеарног горива имајући у виду да су изгубили позиције у Нигеру из којег су до скоро црпели велике количине уранијума. Заједнички руско-француски интерес би могао да буде одговор зашто нема озбиљнијег политичког нити друштвеног одговора Вучићевом „нуклеарном блицкригу“. Наиме, није тајна да многе политичке организације и појединци сматрају да је добро баш све што долази из Москве, док са друге стране онај прозападни део друштвено-политичког спектра углавном функционише на донацијама и због тога теже незамерању (осим ако неки донатори не траже другачије).

Свима нама другима који не припадамо било којој интересној групи, а то значи 99 процената грађана Србије, преостаје једна мукотрпна борба да спречимо наум да се од наше државе направи нуклеарна депонија. За почетак се мора осветлити онај мрачни део планова и договора који се постижу иза затворених врата. Наредни корак је свакако широка мобилизација и захтевање да се питање укидања мораторијума на нуклеарну енергију мора решити кроз учешће грађана на референдуму. Као пример може да нам послужи Словенија која већ дуже од четрдесет година има нуклеарну електрану, а чија власт планира да на референдуму ипак пита своје грађане о томе да ли да граде још један реактор.“

Др инж. Мирослав Паровић, Народни слободарски покрет

(Нова.рс-Н1)

